

literatūra
sākumskola

CEĻVEDIS LITERATŪRĒ SKOLOTĀJAM

Kārlis Vērdiņš

“Tētis”

2021

Mācību līdzeklis ir raidījuma “LITERATŪRE / SĀKUMSKOLA” papildmateriāls.

Materiāls ir veidots ar mērķi veicināt un attīstīt 1.-6. klašu skolēnu lasītprasmi, par pamatu ņemot mūsdienu latviešu autoru darbus.

Uzdevumu autori: Aelita Andrejeva un Kārlis Vērdiņš

Metodiķe: Aelita Andrejeva

Dizains: Lāsma Olte

Ilustrācijas: Reinis Pētersons, Lāsma Olte

Izstrādāja: SIA “Vides filmu studija” <https://vfs.lv/>

Apskatītā grāmata: Kārlis Vērdiņš “Tētis”, izdevniecība “Liels un mazs”, 2016

www.lielsmazs.lv

© Valsts izglītības satura centrs | Atbalsts izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai, projekta numurs 8.3.2.2/16/I/001

<https://atbalstsizcilibai.lv/>

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

atbalsts
izcilībai

Kāpēc šis temats ir būtisks?

- Kārļa Vērdiņa grāmata "Tētis" (Liels un mazs, 2016) rosina domāt par ģimenes vērtībām un attiecībām ģimenē, novērtēt un rīkoties atbilstoši situācijai, respektējot personības īpatnības. Dzejā ietvertā kritiskā un ironiskā lomu spēle veido izpratni par personību dažādību, veicinot lasītāja personības izaugsmi un attīstību.
- Izprotot dzejas saturu un iesaistoties radošās aktivitātēs, skolēniem tiek piedāvāta iespēja kritiski vērtēt izlasīto, sasaistot to ar katra personisko pieredzi dažādās ikdienas situācijās.

Skolēnam sasniedzamais rezultāts

- Veido savu ģimenes vērtību koku.
- Izprot dzejas saturu, interpretējot to caur dažādām radošām aktivitātēm.
- Prognozē, kas notiktu, ja tiktu izmainīts pēdējais notikums.
- Izsaka un pamato savas domas, izvērtējot galvenā varoņa (tēta) rīcību.
- Sacer dzejoli, kuru pārvērš dziesmā.

Mērķauditorija

Šo materiālu ieteicams izmantot 4.-6. klašu skolēniem (pēc skolotāja ieskatiem – arī citās klasēs) latviešu valodas un literatūras stundās, taču ir iespējams ar to strādāt arī citos mācību priekšmetos, piemēram, vizuālās mākslas stundās, mūzikas stundās, mazākumtautību dzimtās valodas stundās, latviešu kā otrās valodas mācību stundās, sociālo zinību un vēstures stundās, aktivitātēs ārpus mācību stundām u.c., veicinot skolēnu interesi par lasīšanu.

Ieteikumi materiāla izmantošanai

Grāmatzīmē tiek piedāvāts informatīvs materiāls lasītājam par autoru un grāmatu. Iekļauta īsa informācija par grāmatas autoru K.Vērdiņu un grāmatu „Tētis”.

Papildinformācija par autoru un piedāvāto daiļdarbu:

Par autoru. Literatura.lv: <https://ej.uz/mfdb>

Par grāmatu. Goodreads: <https://ej.uz/yrt5>

Lāču tēta dziesmas no dzejoļu krājuma “Tētis” (mūzika – Kārlis Lācis, vārdi – Kārlis Vērdiņš)

“Tētis šoferis”: <https://ej.uz/dodx>

“Tētis meklē kašķi”: <https://ej.uz/9gx7>

Uzdevumi

Mācību materiālā tiek iekļauti uzdevumu piemēri, kā virzīties uz sasniedzamo rezultātu – no vienkāršā uz sarežģīto. Tiek piedāvāta iespēja atlasīt uzdevumus diferencēšanai pēc apjoma un grūtības pakāpes.

Skolotājs var izvēlēties – atsevišķus uzdevumus projicēt uz ekrāna vai izdrukāt. Paredzēts, ka skolēni mācās sadarbojoties, taču šos uzdevumus var veikt arī individuāli.

Sagatavošanās darbi uzdevumu veikšanai

Runājot par ģimeni un tās vērtībām, skolēni tiek aicināti paplašināt savu dzīves pieredzi, lai izzinātu un veidotu savu vērtību sistēmu, mācoties izprast un pieņemt vispāratzītas vērtības.

Vērtības ir pamats ieradumiem, kas, mērķtiecīgi attīstīti, nostiprinās par tikumiem, skat. vairāk šeit:

Skola2030 “Vērtības un tikumi”:

<https://ej.uz/6d6t>

VISC. Vērtībizglītība. Metodiskais līdzeklis ētikas, sociālo zinību un klases stundām:

<https://ej.uz/ygdq>

VISC. Vērtībizglītība. Interaktīvs mācību līdzeklis ētikas, sociālo zinību un klases stundām:

<https://ej.uz/6p24>

Pirms darba uzsākšanas skolēniem tiek piedāvāts uzdevums palīdzēt bērniem sagatavoties Tēva dienai, plānot, uzraudzīt un beigās novērtēt savu darbu.

Situācija ģimenēs var būt ļoti dažāda, tāpēc tiek piedāvāts darboties kopā ar māsu un brāli, it kā no malas piedaloties viņu aktivitātēs, bet ar domu – idejas pārnest uz reālo dzīvi katra bērna ģimenē.

1.

Šī uzdevuma mērķis ir rosināt izprast dzejas tekstu, aktualizējot mērķi – uzzināt, kāds ir tētis, ko viņš ikdienā dara, lai noskaidrotu, kādas ir tēta intereses, un kā bērni viņu varētu iepriecināt. Skolēni tiek aicināti domāt par savu paveikto darbu, izsecinot, kādu informāciju mērķa sasniegšanai ir ieguvuši, veicot šo uzdevumu.

2.

Šajā piemērā tiek piedāvāts diferencēt uzdevumus pēc apjoma un grūtības pakāpes (atbilstoši vecumposmam un skolēnu spējām). Uzdevumi atzīmēti ar 1, 2 vai 3 zīmulišiem (atbilstoši grūtības pakāpei).

Dzejoļa fragmenta oriģināls (17.lpp.)

[..] Tētis mans ar citiem onkām

laiž pa šoseju uz gonkām.

Mūsu auto labi rit,

ātrums: simtu trīsdesmit.

Tētis iekrampējas stūrē,

sažņaudz abas rokas dūrēs.

Mūs nevienam neapdzīt,

ātrums: simtu sešdesmit.

Tālāk tētim slikti bija:

pakaļ dzinās policija,

pazaudēja tiesības,

nokavējām viesības.

“Tētis – šoferis”

Nākamo uzdevumu veikšanai nepieciešams dzejoļu krājums.

Izveidotā dzejoļa fragmenta oriģināls (gr. 19.lpp.)

kurmi dod man lāpstu!

es pēc laimes slāpstu

dārgumus es rakšu

simtu dienu nakšu

aizrakties es gribu

līdz pat zemes vidum

dilles es tur sēšu

visu kontrolēšu

“Tētis – filozofs”

Veicot šo uzdevumu, ieteicams pārrunāt, ka ikkatra jauna ideja ir interesanta, arī tad, ja tā nesakrīt ar oriģinālu.

Domājot par saviem niķiem, bērni tiek aicināti piedāvāt, kā ar tiem varētu cīnīties.

Vēlams kopā nonākt pie secinājuma, ka jebkurš ģimenes loceklis ir jāpieņem tāds, kāds viņš ir.

3.

Šī uzdevuma mērķis ir praktiska un radoša darbošanās.
Ja iespējams, darbu var veikt pāros vai nelielās grupās.

Vērojot, kā darbojas Marta un Gustavs, paralēli tiek piedāvāts darboties kopā ar viņiem, izdomājot dzejoļa sacerēšanai piemērotus vārdus, salīdzinājumus un atskaņas.

Sacerot dzejoli, skolēniem tiek piedāvāts izmantot atskaņu vārdnīcu

<http://miki.lv/>

Noslēguma aktivitātes

Skolēni izmanto informāciju, kas iegūta, palīdzot bērniem atrisināt problēmu, lai pēc tam to pārnestu uz reālām ikdienas situācijām savā ģimenē.

Pēc uzdevumu veikšanas un grāmatas izlasīšanas, tiek piedāvāts izvērtēt savu darbu, atgriežoties pie sākumā izvirzītā mērķa un izveidotā plāna, kas palīdzētu pie tā nonākt.

Papildinformācija par tematu:

Idejas turpmākajam darbam varētu būt saistītas ar kopīgu ģimenes pasākumu un svētku organizēšanu, piemēram, kopīgs filmu vakars, spēļu vai mīklu minēšanas sacensības, pārgājiens, sarunas par tiesībām un pienākumiem ģimenē.

Skolēni ar skolotāja vai vecāku palīdzību var veidot ģimenes (dzimtas) koku, izmantojot vecumam atbilstošas dzimtas koka izveides stratēģijas. Vairāk šeit: <https://ej.uz/b8ni>

